

Landsbygdsdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm 13 februari 2012

Yttrande över Kommissionens förslag till förordning om en europeisk havs- och fiskerifond KOM (2011) 804 slutlig

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA nedan) har beretts tillfälle att lämna yttrande över rubricerad remiss.

Sammanfattning

- KSLA anser att det övergripande målet för den gemensamma fiskeripolitiken (GFP nedan) ska vara livskraftiga fiskbestånd som grund för utveckling av lönsamma fiskerinärningar. I yttrandet över Europaparlamentets och rådets förordningar om GFP och den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter ansåg KSLA att ambitionen var för låg, men konstaterade samtidigt att den innebär en avsevärd höjning i förhållande till nuvarande situation. Förordningen om en europeisk havs- och fiskerifond är ett viktigt styrmedel för att uppnå målen i den gemensamma fiskeripolitiken.
- KSLA anser att den europeiska fiskerifonden (2007-2013) hittills har snedvridit marknaden och haft skadliga effekter på lönsamhet och hållbarhet.
- KSLA bedömer att förslaget till Europeiska havs- och fiskerifonden inte tillfullo är förenligt med kommissionens ambition att harmonisera styrmedlen med genomförandet av GFP-förordningen.
- I förslaget finns tyvärr en risk för att innovativa vattenbrukslösningar inte kommer att vara stödberättigade.
- Med förslaget finns också en risk för att bidrag kommer att ges till att etablera marknader för handel av undermålig/olaglig fisk (fisk som kan komma att omfattas av utkastförbud).
- Inom ramen för Hållbar utveckling i fiskeberoende områden bör betydligt fler insatser vara stödberättigade än i det nu liggande förslaget.

- Det kommer att krävas avsevärda arbetsinsatser för genomförande av förslagen på nationell nivå.
- Ett framgångsrikt genomförande kommer att kräva ett tvärsektoriellt arbetssätt.
- KSLA anser att Sverige aktivt bör verka för att inga bidrag som kan öka flottans storlek, eller på annat sätt bidra till ett fiske som inte är anpassat till fiskbestånden, accepteras i den kommande fiskerifonden. KSLA anser att subventioner kopplade till näringsutövande generellt bör minskas.
- Medel bör satsas på restaurering och förvaltning av fiskbestånden. Livskraftiga fiskbestånd utgör förutsättningen för såväl näringsverksamhet som fungerande ekologi i havsmiljöerna.
- För de stater som inte följer överenskommelser inom ramen för GFP bör korsvisa sanktionsmöjligheter (*cross-sectoral compliance*) tillämpas i högre utsträckning än tidigare.

Inledande synpunkter och grundläggande principer

KSLA har nyligen lämnat yttrande över Europaparlamentets och rådets förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter.

KSLA delade kommissionens analys av problemen med den gemensamma fiskeripolitiken men ansåg att många av förslagen inte var tillräckliga för att nå en lönsam fiskerinäring baserad på ett hållbart fiske. Vidare avstyrkte KSLA kommissionens förslag om ett genomförande av ITQ men tillstyrkte förslagen om ett förbud mot utkast, förslagen för att stärka vattenbruket inom unionen samt förslaget om ett ökat regionalt inflytande. KSLA efterlyste även tydligare konsumentfokus i förslaget till marknadsordning.

KSLA kan emellertid konstatera att förslaget till GFP är en förbättring av nuvarande situation. Även om KSLA anser att målet om maximalt hållbart uttag (MSY) är en låg ambition är det ändå en avsevärd höjning från nuvarande nivå. Det är därför av stor betydelse att Europeiska havs- och fiskerifonden inte kommer att motverka målen med GFP utan istället underlätta ett genomförande.

KSLA anser att den Europeiska havs- och fiskerifonden är ett viktigt verktyg för att genomföra GFP. Det övergripande målet måste vara ett hållbart fiske som underlag för lönsamma fiskerinäringsgar. Eftersom detta förutsätter livskraftiga fiskbestånd bör beståndstatus användas som mått på hur väl man har lyckats. Genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken och den gemensamma marknadsordningen genom havs- och fiskerifonden bör därför kopplas till förvaltandet av fiskbestånden och styrande indikatorer bör i första hand vara beståndstatusen hos kommersiellt nyttjade bestånd. Utöver detta bör ett tydligt konsumentfokus tillämpas.

Sverige bör aktivt verka för att inga bidrag som kan öka flottans storlek eller på annat sätt bidra till ett fiske som inte är anpassat till fiskbestånden, accepteras i den kommande fiskerifonden. KSLA anser att subventioner kopplade till näringsutövande generellt bör minskas. Ekonomisk forskning visar att subventioner till företag sällan har positiv eller ens avsedd effekt. Tillgängliga medel bör istället satsas på restaurering och förvaltning av fiskbestånden. Livskraftiga fiskbestånd utgör förutsättningen för såväl näringsverksamhet som fungerande ekologi i havsmiljöerna. För

de stater som inte följer överenskommelser inom ramen för GFP bör korsvisa sanktionsmöjligheter (*cross-sectoral compliance*) tillämpas i högre utsträckning än tidigare.

KSLA bedömer att förslaget till Europeiska havs- och fiskerifonden inte tillfullo är förenligt med ambitionerna för kommissionen att harmonisera styrmedlen med genomförandet av den föreslagna GFP förordningen.

Analysen av den europeiska fiskerifonden (2007-2013) har visat att stöd till de enskilda flottorna snedvrider marknaden och har skadliga effekter på lönsamhet och hållbarhet. Förbättrad lönsamhet är ett av målen för den gemensamma fiskeripolitiken och kommissionen bör därför avveckla denna typ av stöd till förmån för ett miljömässigt hållbart och marknadsorienterat fiske. Det är väsentligt att fiskekapaciteten anpassas till den tillgängliga resursen. De nuvarande stöden för kapacitetsminskning har haft liten effekt. Kommissionens förslag till ny förordning om en europeisk havs- och fiskerifond innehåller fortfarande subventioner, vilka enligt KSLA kommer att ha en fortsatt negativ inverkan på fiskets lönsamhet och ett hållbart fiske. KSLA motsätter sig den typen av subventioner (se nedan).

Synpunkter på förslaget

Artikel 6 (a)

KSLA anser att det övergripande målet ska vara livskraftiga fiskbestånd. Mål om ekonomisk tillväxt, social delaktighet, nya arbetstillfällen m.m. är visserligen beaktansvärda men är inte möjliga att nå utan en långsiktigt hållbart nyttjad resurs.

Artikel 18-25 (Operativt program, datainsamling och årliga arbetsplaner)

KSLA bedömer att detta kommer att innebära avsevärt arbete på nationell och regional nivå. För att inte skapa betydande merarbete krävs en samordning mellan Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten (HaV), Vattenförvaltningen och Länsstyrelserna på ett sätt som inte förekommit tidigare. KSLA uppfattar att kraven på arbetsplaner för datainsamling m.m. (artikel 23-25) i huvudsak kommer att åligga HaV, Vattenförvaltningen och Länsstyrelserna samt att dessa kommer att vara styrande för genomförandet. De ordinarie verksamheterna gällande miljö- och resursövervakning kommer därmed att få avgörande betydelse för programmet. För att möjliggöra detta krävs sannolikt att den ordinarie verksamheten inom berörda myndigheter anpassas till programmet. På nationell nivå kommer det att ställa krav på ökad samverkan mellan departementen.

För att undvika kraftiga förseningar i genomförandet (som var fallet 2007-2013) bör detta arbete inledas under 2012. I första hand bör riktlinjer för datainsamlingen formuleras. Med utgångspunkt från potentiella data görs en mall för de årliga arbetsplanerna. Detta kan sedan användas vid formuleringen av det operativa programmet. Det senare bör i övrigt vara kortfattat och enbart innehålla nationella anpassningar av förordningen. KSLA vill särskilt understryka vikten av det senare. Ett omfattande operativt program med nationella anpassningar försvårar avsevärt en ändamålsenlig användning av medlen.

Vikten bör istället läggas vid målen (t.ex. lekbiomassa större än 300 000 ton i det östra beståndet av torsk i Östersjön), datainsamlingen (fisket och beståndsstatusen) och rapportering av måluppfyllelsen (utfallet, t.ex. lönsamheten i näringen, varav antal garnbåtar på Öland och lekbeståndets storlek).

Artikel 33

Det bör förtydligas att investeringarna inte får avse effektivitetshöjande åtgärder.

Artikel 39

Det bör ytterligare förtydligas att investeringar som påverkar fiskefartygens kapacitet (KW) inte är stödberättigade.

Artikel 40

Under kommande år finns en ambition att avsevärt minska utkast (discard) för att på sikt införa förbud. Det är väsentligt att bidrag inte används för att konstruera alternativa marknader för undermålig fisk och därmed finansiera ett destruktivt fiske. Det finns en uppenbar risk för detta genom den förslagna skrivningen i punkt 2 artikel 40.

Artikel 41

KSLA anser inte att nya hamnar, nya landningsplatser eller nya auktionshallar nödvändigtvis måste bidra till ett ökat fiske (punkt 4). Att skapa alternativa marknader för exempelvis lokalt fångad eller odlad fisk kan istället skapa incitament för ett mera uthålligt fiske. KSLA anser därför att auktionshallar (samt eventuellt även landningsplatser) under vissa förutsättningar ska kunna vara stödberättigade.

Kapitel II, Hållbar utveckling för vattenbruket

KSLA anser att det finns en stor potential för recirkulerande anläggningar när det gäller att utveckla ett hållbart vattenbruk. En stor fördel med sådana anläggningar är att miljöpåverkan kan minimeras samt att många risker som föreligger med öppna system kan undanröjas. Inom EU (i enlighet med Kommissionens förordning (EG) 710/2009 och Rådets förordning (EG) 834/2007) kan sådana anläggningar idag inte klassas som ekologisk fiskodling. I flera av artiklarna (t.ex. 53, 2) hänvisas till att endast ekologiskt klassade odlingar ska vara stödberättigade. Detta skulle allvarligt kunna hämma vattenbrukets utveckling i Sverige och inom unionen som helhet. Att använda andra certifieringssystem (KRAV m.m.) kan på samma sätt hämma innovativa lösningar för ett miljömässigt hållbart vattenbruk eftersom kriterierna i flera fall saknar vetenskaplig grund och/eller baseras på en ålderdomlig teknik och synsätt. Här erbjuder kanske Aquaculture Stewardship Council (ASC) ett utvecklingsbart alternativ.

KSLA anser därför att det är riskabelt att använda sådana kriterier för att avgöra om ett projekt är stödberättigat eller inte. Det är inte självklart att morgondagens vattenbruksanläggningar uppfyller dagens kriterier på ekologisk produktion trots att deras påverkan på miljön sannolikt kommer att vara avsevärt mindre än de som klassas som miljövänliga idag.

Artikel 52

Formuleringen/översättningen ”vilda rovdjur” är olycklig eftersom EU direktivet 2009/147/EEG avser fåglar.

Artikel 53

Se ovan om kriterier avseende ekologiskt vattenbruk (punkt 2).

Kapitel III Hållbar utveckling i fiskeberoende områden (artikel 58-67)

I den nuvarande programperioden är många av fiskeområdenas verksamhet inriktad på olika fiskevårdsprojekt och verksamhet som syftar till upprätta livskraftiga fiskbestånd som underlag för näringar baserade på fiske.

KSLA anser därför att åtgärder inom Avdelning VI (framförallt artikel 80-82) ska vara stödberättigade inom ramen för Hållbar utveckling i fiskeberoende områden.

För att vidga verksamheten anser KSLA dessutom att fiskeområdena ges ökad delegation att påverka GFP och mera aktivt delta i beslut rörande förvaltandet av fiskbestånden. KSLA avser här en ökad regionalisering av fiskeriförvaltningen där fiskeområdena kan utgöra geografiska områden för fiskeriförvaltning.

Artikel 56

KSLA anser att det övergripande målet (se även artikel 6.1) för fiskeområdenas verksamhet ska vara livskraftiga fiskbestånd. Mål om ekonomisk tillväxt, social delaktighet, nya arbetstillfällen m.m. är visserligen beaktansvärda men är inte möjliga att nå utan en långsiktigt hållbart nyttjad resurs.

Artikel 61

Fiskeområdena bör ges större möjligheter att regionalt påverka inriktningen i GFP. KSLA ser därför gärna att det tillkommer skrivningar om en högre grad av integrering mellan fiskeområdena och GFP.

Artikel 65

Inom ramen för 65 a kan det finnas potential för initiativ avseende alternativa landningsplatser och försäljningsställen för lokalt producerad fisk. Sådant bör vara stödberättigat vilket inte är möjligt med förslaget om skrivning i artikel 41:4.

KSLA vill *poängtera* att det huvudsakliga intresset hos fiskets organisationer är att bedriva verksamhet i enlighet med artikel 38 f. ("åtgärder som syftar till att bevara och främja den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna, som åtgärder för att återställa specifika havs- och kustlivsmiljöer till stöd för hållbara fiskbestånd") samt artiklarna 80-82. Det är därför helt avgörande att sådana åtgärder, i första hand, kommer att vara stödberättigade och, i andra hand, prioriteras av beslutande myndigheter.

KSLA anser vidare att vissa saluföringsinsatser även fortsättningsvis ska vara stödberättigade och avser här kapitel IV artikel 71 iii), "saluföring av fiskeriprodukter direkt av de småskaliga yrkesfiskarna själva". I det nu liggande förslaget är endast åtgärder inom kapitel I-II (artikel 65, 2) är stödberättigade inom Hållbar utveckling i fiskeberoende områden. KSLA anser att det även finns andra förslag till stöd inom kapitel IV som även bör vara stödberättigade inom Hållbar utveckling i fiskeberoende områden.

Artikel 70

KSLA avstyrker förslaget om stöd i enlighet med artikel 70. KSLA anser att det kan bidra till icke önskvärda effekter på marknaden samt att det kan skapa incitament för fortsatt fiske efter undermålig/olaglig fisk i samband med förbud mot utkast (discard).

Artikel 71

Syftet med förbud mot utkast (discard) är att stoppa fiske efter undermålig/olaglig fisk. För att uppnå detta krävs avsevärda insatser för att förändra förvaltningen av fisket. KSLA ser en stor risk att stöd i enlighet med artikel 71 i) ”överskottsarter” kommer att beviljas saluföringsåtgärder för undermålig/olaglig fisk.

Kapitel V

KSLA avstyrker också förslaget om kompensationssystem för extra kostnader i yttersta randområdena. Om systemet är en förutsättning att inom unionen nå överenskommelser om fiskerättigheter enligt tredjelandssavtal kan förslaget emellertid vara befogat.

Avdelning VI

I enlighet med ovan vill KSLA poängtera vikten av ett tvärsektorielt arbetssätt mellan nationella och regionala myndigheter samt departement för att nå goda resultat. KSLA bedömer att det finns mycket goda förutsättningar för goda initiativ och en verkningsfull verksamhet inom ramen för många av förslagen i avdelning VI.

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

Kerstin Niblaeus

Kerstin Niblaeus
Preses

Åke Barklund

Åke Barklund
Akademisekreterare och VD